

Dolní Žandov a okolí

Zaniklá minulost Žandova a Úbočí

Keltské oppidum – Žandov

Již v dobách, kdy na zdejšími území žili Keltové, tedy před patnácti sty lety a dříve, vedla Kynžvartským pasem stezka ze západu na východ. V Žandově bylo původně tvrziště, které krom jiného pravděpodobně hlídalo tuto důležitou cestu mezi hlubokými lesy. Cesta odsud pokračovala kolem Bílého kamene ke keltskému hradišti, které bylo větší a mnohem lépe opevněné. To později nahradil hrad Kynžvart. Žandovské tvrziště bylo objeveno místním badatelem panem Buchtelem poměrně nedávno a jeho tajemství stále čekají, až je archeologové odkryjí. Dodnes je patrný ochranný příkop v délce desítek metrů, který chránil malé návrší.

Hrad Boršegrýn

V roce 1320 koupil Kynžvartské panství včetně Žandova a Amonsgrunu bohatý pán Boreš z Oseka. Protože původní hrad Amonsgrun významně přestavěl, nesl jeho jméno – Boršegrýn. V 70. letech 14. století byla ves Žandov při bojích vyplněna a pobořena tak, že Boreš rozhodl o vybudování nové vsi v podhradí jeho hrádka a tak bylo založeno dnešní Úbočí.

Nastalo 15. století, období husitských válek. Hrady Kynžvart a Boršegrýn byly přes střídání majitelů vybaveny silnou vojenskou posádkou. Ovšem tito vojáci vyjížděli do okolí a drancovali a loupili v okolních vsích, patřících chebským měšťanům. Proto Chebští roku 1452 na Boršegrýn vyrazili, dobyli jej a celý rozvalili.

Více o obléhání na www.marianskolazensko.info

Jak se Češi a Němci prali o Žandov a Úbočí

Vraťme se v čase zpět o 8 století. V té době patřilo Tepelsko, velká část Slavkovského lesa a také Kynžvartský pas mocnému vladkovi Hroznatovi, pozdějšímu zakladateli Tepelského kláštera. Chebský hrad patřil v té době Fridrichu Barbarossovi. Hroznata si jako obratný diplomat dokázal vyjednat papežské listiny, v nichž se potvrzovalo, že ves Žandov náleží ke klášteru Teplá. Po Hroznatově smrti na nedalekém Starém Kynšperku, dnes Starém Hroznatově, chtěl Žandov získat soused Konrád z Hohenbergu. Spor se táhl desítky let. Tehdy Chebsko ještě nepatřilo české koruně a hranice mezi královstvím a říší byla někde za Žandovem. Proto český král Václav I. rozhodl o nutnosti posílení obrany zemské hranice a nedaleko vystavěl hrad Kynžvart.

Diplomatické a ozbrojené pŕtky mezi říší a českým královstvím pokračovaly. Žandov a Kynžvart získali Hartenberkové, příznivci krále Ludvíka Bavora. Psal se rok 1310, kdy na český trůn usedl slavný Jan Lucemburský. Ten definitivně připojil Chebsko k Českému království. Hartenberkové ovšem stále drželi Žandov i Kynžvart a podnikali loupeživé výpady na Chebsko a Loketsko. Jan Lucemburský vyslal vojsko,

Kynžvart dobyl a Hartenberky vyhnal do Bavor. Ti své majetky dostali zpět od Janova nástupce, Karla IV. Ten ovšem zakázal obnovit hrad Kynžvart a tak si bratři Hartenberkové vybudovali hrádek Amonsgrun nad vsí Ůbočí.

Křížový kostelík u Źandova

Na malé výšině, která se rozkládá při cestě vedoucí kdysi ze Źandova na hrad Boršegrýn, prý stával kostelík. Zbyly po něm jen nepatrné stopy a na místě hlavního oltáře dřevěný kříž. Proto se mu říkalo Křížový kostelík. Jeho vznik sahá do let, kdy pán Jindřich, purkrabí z Plavna i z Míšně, byl též pánem na Kynžvartě a Boršegrýnu. Podle pověsti nejprve vznikla kaple v místech dávné vraždy. Na Boršegrýnu tehdy žil mladý kastelán, který se zamiloval do starostovy dcery v Dolním Źandově. Vznikla láska, ale rodiče slíbili dceru Źandovskému mladíkovi. Ta ho však jednou na tančovačce odmítla a tančila s kastelánem. Źenich pomyslel na pomstu. Vzal samostříl, počkal si na kastelána na cestě ke hradu a ráno byl kastelán nalezen mrtev.

Na památku nešťastného kastelána a ke smíření s jeho duší nechal Jindřich z Plavna postavit kostelík v místě, kde došlo k vraždě. Pověst vypráví, že na cestě od Źandova ke kostelíku je ke spatření zahalená ženská postava, která vchází se skloněnou hlavou do ruiny kostelíka a po posledním zvonění Ave Maria mizí.

www.marianskolazensko.info

Kvíz:

Kolik krav stálo chebské dobývání Boršegrýnu?	Kdo vládl Čechám, když byl postaven Boršegrýn?	Od kdy patří Chebsko k Českému království?
1. 4	1. Přemysl Otakar II.	1. 1277
2. 16	2. Jan Lucemburský	2. 1322
3. 32	3. Karel IV.	3. 1420

Odpovědi se dozvíte v plné verzi příběhů a legend na webu www.marianskolazensko.info

Doporučená místa k zastavení: <https://maps.cz/s/1fE5Z>

Źřícenina hradu Boršegrýn	50.0268775N, 12.5604711E
Bývalý Křížový kostelík	50.0237914N, 12.5632658E
Bývalé tvrziště	50.0179753N, 12.5553847E

Tipy pro výlet: Źřícenina Hradu Boršegrýn je neupravená. Na existenci hradu upozorňuje informační tabule. K původnímu oppidu nevede samostatná cesta, musíte buď po louce nebo přes areál základní školy. Na místě není kromě příkopů nic k vidění, proto je výlet vhodný pouze pro nadšence a badatele. Na místě Křížového kostelíka dnes kromě louky nic není a vede tam polní cesta.

Zdroj: Archiv Mariánskolázeňska, Hamelika Rš, Hamelika Rš, Václav Cihla

**MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR**

www.marianskolazensko.info

Projekt byl realizován za příspěví prostředků státního rozpočtu ČR z programu Ministerstva pro místní rozvoj.